

Ders : Maliye Teorisi ve Politikaları

Konu 5 : Kamu gelirleri

Prof. Dr. N. Semih ÖZ

12 Şubat 2020; Ankara

Kamu gelirleri

Kamu hizmetlerini finanse etmek ve ilk bölümde belirtilen devletin iktisadi yaşama müdahale amaçlarını gerçekleştirmek için devletler ülkelerinde yaşayan bireylerden ve tüzel kişilerden vergi almaktadır.

Kamu gelirleri

- vergiler,
- harçlar,
- resimler,
- şerefiyeler,
- parafiskal gelirler,
- para ve vergi cezaları,
- mülk ve teşebbüs gelirleri,
- borçlanma gelirleri,
- para basmaktan doğan gelirler,
- bağışlar,
- ganimetler

Vergiler

Vergiler, en genel haliyle devletin kamu hizmetlerini finanse etmek amacıyla zorunlu olarak para olarak tanımlanmaktadır.

Verginin iki temel özelliği, karşılıksız ve zorunlu oluşudur.

Bu beraberinde “dar anlamda vergi” ve “geniş anlamda vergi” tanımlaması tartışmalarını getirmektedir.

Bu tartışmalara örnek olarak çevre temizlik vergisi gösterilebilir.

Harçlar

- Devletin yaptığı bir hizmet, kişiye sağladığı özel bir fayda sağlamaktadır.
- Vergi gibi egemenlik gücüne dayanılarak alınır.
- **Yapılan hizmet ticari ve sınai nitelikte değildir.**

Resim

Resim, bir iş ya da faaliyetin yapılmasına yetkili kuruluşlar tarafından izin verilmesi dolayısıyla yapılan bir ödemedir.

Şerefiye

Devlet tarafından, yol, köprü, meydan, park, metro gibi **çeşitli bayındırlık hizmetlerinin** gerçekleştirilmesi sonucunda, bu faaliyetlerin yapıldığı bölgede yaşayanlara sağlanan toplumsal yarar ve ayrıca o bölgedeki gayrimenkullerin değerinin artmasına da neden olması dolayısıyla alınan paradır.

Parafiskal gelirler

- Kamu kuruluşları ya da kamu kuruluşu niteliğindeki mesleki kuruluşlar tarafından, bu kuruluşlara gelir sağlamak amacıyla alınır.
- Ödeyiciler bu kuruluşların hizmetlerinden yararlanırlar.
- Bir hizmet karşılığıdır.
- Bir yasaya dayalı olarak ve zor ögesi kullanılarak tahsil edilirler.

Parafiskal gelirlere örnekler

- Anayasa'nın 135. maddesine göre faaliyet gösteren, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları aldıkları aidatlar
- Sosyal güvenlik kurumunun topladığı primler
- İktisadi ya da mali amaçlı fon kesintileri

Devletin mülk gelirleri

Devletin sahip olduğu gayrimenkullerin kamu hizmetlerinde kullanılmayıp kiralanmasından ya da bunların satışından elde edilen gelirlerdir.

Türkiye’de bütçe gelirleri içerisinde vergilerden sonra en çok gelir getiren unsurdur.

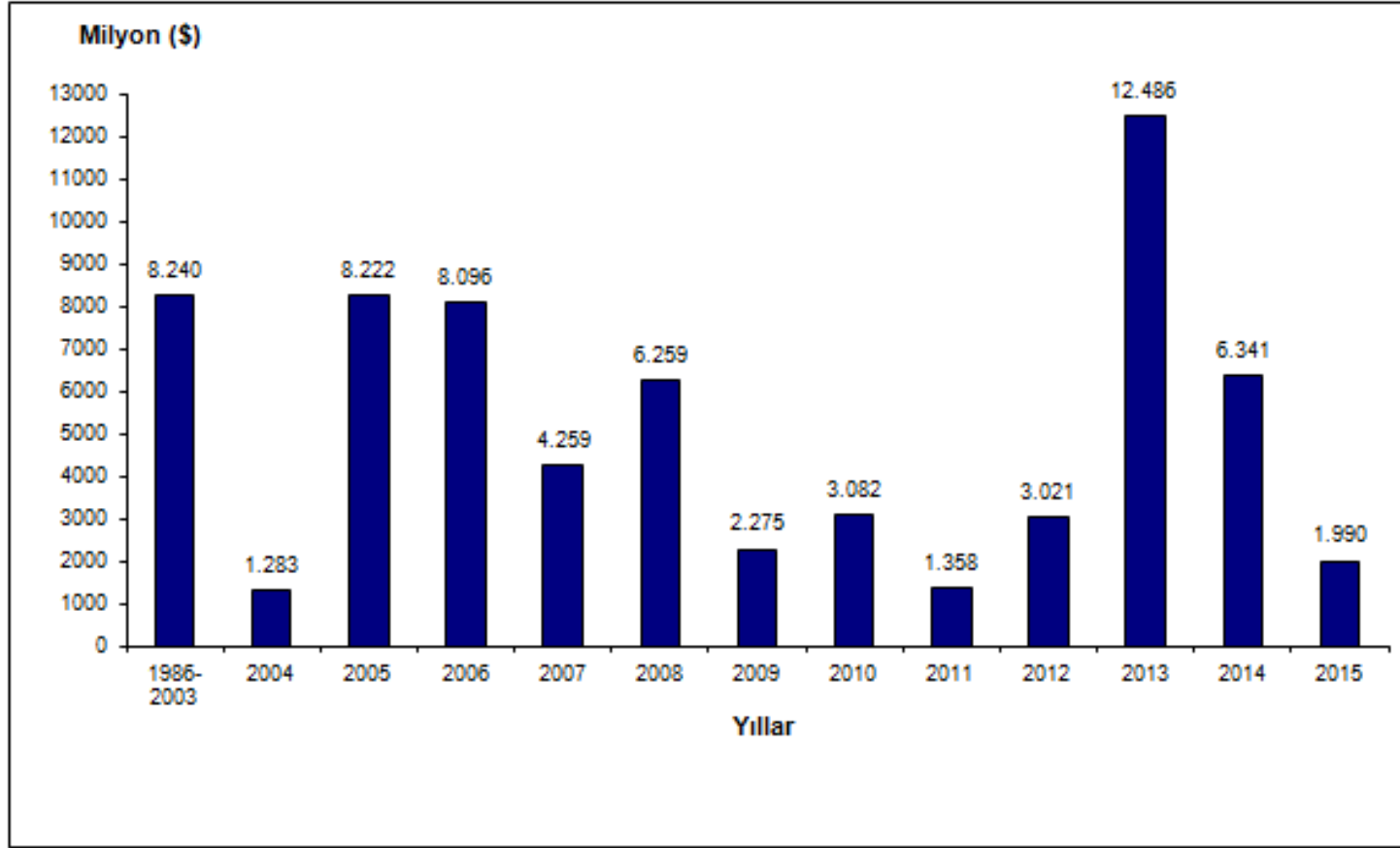

Diđer gelirler

- borçlanma gelirleri
- özelleştirme gelirleri
- Kamu iktisadi teşebbüslerinin gelirleri
- para basmaktan doğan gelirler
- bağışlar
- ganimetler

Özelleştirme Gelirleri

Para Basmaktan Doğan Gelirler

- Senyoraj veya enflasyon vergisi
- Merkez Bankası kaynaklı finansman
- Merkez bankasının, hükümete sıfır nominal faizli borç vermesi (faiz tasarrufu)
- Madeni para basımı
- Devalüasyon

